

Inspectie van het Onderwijs
*Ministerie van Onderwijs, Cultuur en
Wetenschap*

**DE KWALITEIT VAN VOOR- EN VROEGSCHOOLSE EDUCATIE IN DE
GEMEENTE HELMOND IN SCHOOLJAAR 2015-2016**

Onderzoeksnummer : 286833
Datum vaststelling : 4 augustus 2016

Inhoud

Voorwoord	5
1 Samenvatting van de belangrijkste oordelen.....	7
2 Inleiding.....	9
3 Vve in de gemeente Helmond	11
4 De oordelen over de voor- en de vroegscholen	19
5 Conclusies	322
6 Reactie van de gemeente	355
Bijlage 1: Overzicht van oordelen van de locaties in de gemeente Helmond	377

Voorwoord

In de periode 2007-2012 heeft de Inspectie van het Onderwijs een landelijke bestandsopname uitgevoerd naar de kwaliteit van voor- en vroegschoolse educatie (vve). Daarna is het signaalgestuurde toezicht op vve in de kleine en middelgrote gemeenten in werking getreden.

Voor de periode 2012-2015 hebben het Rijk en de 37 grote steden (G37) afspraken gemaakt om ervoor te zorgen dat zoveel mogelijk kinderen met een taalachterstand gebruik kunnen maken van hoogwaardige onderwijsvoorzieningen. In deze afspraken staan kwalitatieve en kwantitatieve doelstellingen voor de voor- en vroegschoolse educatie. Daarbij is afgesproken dat de inspectie in 2013 en 2015 een monitor uitvoert om de kwaliteit van vve op gemeentelijk niveau, op voorscholen en op vroegscholen (groep 1 en 2 van basisscholen) in beeld te brengen. Dit rapport beschrijft de kwaliteit van vve in de gemeente Helmond aan het einde van de monitorperiode in schooljaar 2015-2016.

De hoofdinspecteur primair onderwijs,
dr. A. Jonk

1 Samenvatting van de belangrijkste oordelen

In de gemeente Helmond is de kwaliteit van het gemeentelijk beleid voor voor- en vroegschoolse educatie zeker beleidsmatig en ook qua uitvoering op hoofdlijnen binnen de vve-locaties op orde.

De kwaliteit van het gemeentelijk vve-beleid kenmerkt zich door:

- Een krachtige, inhoudelijke coördinatie en ondersteuning van de vve-locaties om de kwaliteitsverbetering de beoogde impuls te geven.
- Het benoemen van het ouderbeleid tot speerpunt voor de periode van af 2013 heeft er voor gezorgd dat de locaties daar veel meer aandacht voor kregen en de uitvoering ook structureel is verbeterd.
- Een ander belangrijk speerpunt vormt de kwaliteitszorg. Hiervoor is nu een omvangrijk, praktijkgericht Handboek beschikbaar voor alle vve-locaties.

De kwaliteit van de uitvoering van voor- en vroegschoolse educatie in de voor- en vroegscholen laat het volgende beeld zien:

- We zien over de hele linie van de op locatie uitgevoerde onderzoeken een duidelijk positieve trend vanaf 2011, via 2013, naar nu in 2016.
- Vooral op het gebied van een gericht beleid om ouders meer te betrekken bij de vve-activiteiten heeft een stimulerende werking op de vve-locaties.
- De kwaliteit van de uitvoering van de binnen de locaties geplande activiteiten ligt momenteel op een veel hoger niveau dan enkele jaren geleden.
- De doorgaande lijnen tussen voor- en vroegscholen voldoen aan vrijwel alle gestelde criteria.
- Het op gemeentelijk niveau opzetten en bijhouden van een uitvoerig Handboek geeft veel steun aan besturen en locaties bij het verwezenlijken van een kwalitatief verantwoorde aanpak van vve.

De voor- en vroegscholen hebben van tevoren de kwaliteit van hun eigen voor- of vroegschoolse educatie ingeschat. Daaruit volgen de volgende waarderungen:

- Ook uit de vragenlijsten komt een positieve trend naar voren op alle bevroagde indicatoren.
- Het is opmerkelijk dat de midden categorie bij het waarden van de indicatoren nauwelijks gevuld is. De waarderungen liggen in veel gevallen op 'goed' met als tegenhanger de waarderungen 'verbeterpunt'. We zien dit beeld bij vrijwel alle indicatoren.
- De discrepantie tussen de voor- en vroegscholen is het grootst bij de indicatoren kwaliteitszorg en doorgaande lijn. Een flink deel van de vroegscholen waardeert zichzelf in de vragenlijsten veel positiever dan de voorscholen.
- Ook in de kwaliteit van de uitvoering is de positieve trend minder goed zichtbaar bij de voorscholen dan bij de vroegscholen.
- We sluiten niet uit dat de voorscholen sommige vragen anders hebben geïnterpreteerd dan de vroegscholen. De uitkomsten kunnen hierdoor iets vertekend zijn.

2 Inleiding

Dit rapport is het verslag van een onderzoek van de Inspectie van het Onderwijs naar de kwaliteit van de voor- en vroegschoolse educatie (vve) in de gemeente Helmond in schooljaar 2015-2016. Voor meer informatie hierover zie www.onderwijsinspectie.nl/onderwijssectoren/voor-en-vroegschoolse-educatie.

De opbouw van het rapport is als volgt.

Het rapport begint met een beeld van het vve-beleid op gemeentelijk niveau. Daarin gaan we in op de ontwikkeling van de gemeente sinds de bestandsopname en de relatie met de bestuursafspraken tussen het Rijk en de gemeente Helmond (paragraaf 3.1). Daarna volgt een overzicht van de voor- en vroegscholen in de gemeente (paragraaf 3.2) en van de door de gemeente aangeleverde vve-documenten (paragraaf 3.3). Tevens geven wij in dit hoofdstuk een oordeel over het gemeentelijk vve-beleid (paragraaf 3.4). De basis van deze beoordeling is een digitale vragenlijst die de gemeente heeft ingevuld. Wij hebben deze vragenlijst geverifieerd aan de hand van de aangeleverde documenten en in een gesprek met betrokkenen van de gemeente.

Ook de voor- en vroegscholen in de gemeente hebben een digitale vragenlijst ingevuld.

De inspectie heeft in de gemeente Helmond 3 voorschoollocaties en 3 vroegschoollocaties bezocht om de antwoorden op de vragenlijsten te verifiëren. In hoofdstuk 4 treft u een toelichting aan op de resultaten van de locatiebezoeken en vergelijken we onze oordelen met de resultaten van de vragenlijsten. Deze staan in paragraaf 4.2 in de vorm van overzichtstabellen met daarin de waarderingen op basis van eigen antwoorden van de locaties per kwaliteitsaspect (uitkomsten digitale vragenlijst).

Hoofdstuk 5 bevat de conclusies over de kwaliteit van vve in de gemeente Helmond. In hoofdstuk 6 geeft de gemeente een reactie op de bevindingen van de inspectie.

Bij de beoordeling werken we met de volgende vierpuntsschaal.

1. *Staat in de kinderschoenen: verbeteringen zijn dringend nodig.*
Deze kwalificatie geeft aan dat echt iets verbeterd dient te worden.
2. *Enigszins ontwikkeld: verbeteringen zijn nodig*
Deze kwalificatie geeft aan dat het wenselijk is dat iets verbeterd wordt.
3. *Voldoende*
4. *Goed ontwikkeld: een voorbeeld voor anderen.*
Deze kwalificatie geeft aan dat dit aspect in orde is, en wel op een zodanige manier dat anderen hiervan kunnen leren.

3 Vve in de gemeente Helmond

We beginnen dit hoofdstuk met een kort overzicht van de ontwikkeling van vve in Helmond sinds 2013 en een overzicht van de vve-locaties.

Om de huidige situatie vast te kunnen stellen heeft de gemeente Helmond een digitale vragenlijst ingevuld. Deze levert de volgende informatie.

- Een lijst met de vve-documenten die de gemeente heeft aangeleverd: zie paragraaf 3.3
- Een beoordeling van het gemeentelijk vve-beleid: zie paragraaf 3.4.

3.1 Ontwikkeling van vve in Helmond sinds 2013

In de periode van de bestandsopname tot aan de tussenmeting in 2013 waren al de nodige ontwikkelingen zichtbaar in het gemeentelijk beleid. Die positieve trend heeft zich in de afgelopen jaren stevig doorgezet, waardoor nu alle indicatoren als voldoende of goed zijn beoordeeld. Vooral de neerslag van het al gerealiseerde en het nog door te ontwikkelen beleid in een uitvoerig handboek laat zien welke stappen voorwaarts Helmond heeft gezet. Op alle niveaus binnen de organisaties die zich bezig houden met vve vinden we daarin een keur aan handreikingen, procedures en afspraken. Alle aspecten van vve én alle fases van de beleidsontwikkeling zijn hiermee meer dan afdoende gedekt.

Het aantal vve-locaties is sinds 2013 min of meer gelijk gebleven. Dit ondanks de zware periode rond 2013 en 2014 toen wijzigingen in de bekostiging van de voorscholen er toe leidde dat er nogal wat ouders voor hun kinderen op zoek gingen naar andere oplossingen voor de opvang van hun jonge kinderen. Hierdoor bleek het moeilijk niet alleen het aantal vve-locaties op pijl te houden, maar ook de eerder gerealiseerde kwaliteitswinst vast te houden. Op dit moment (voorjaar 2016) lijkt de rust min of meer te zijn teruggekeerd. Het aantal locaties is namelijk 21.

3.2 Overzicht van de voor- en de vroegscholen in Helmond

Voorafgaand aan de digitale vragenlijst hebben wij de gemeente gevraagd naar een overzicht met de vve-peuterspeelzalen en -kinderdagverblijven (dus: de voorscholen) en de bijbehorende vroegscholen (de vve-basisscholen).

Tabel 3.1: Overzicht van de voor- en vroegscholen in de gemeente Helmond. Alle onderstaande locaties hebben een digitale vragenlijst gekregen en (voor)scholen met * zijn ook bezocht.

Voorschool: <i>Peuterspeelzaal/KDV</i>	Vroegschool: <i>Basisschool</i>
Spring, 't Kwebbeltje	De Bundertjes
Spring, PSZ Westwijzer	Silvester/Bernadette*
Ukkepuk	De Vuurvogel
Ot en Sien	Salah Eddin El
Snatertje	Ayyoubi
Kiekeboe Pino	De Straap*
Stippeltje	Maria
Stekje*	De Rank
Spring peuterspeelzaal	Helmond Noord
Mozaïek	
Kabouterhof	
Kruimeltje	
Poppeschoentje*	

Ieniemienie Toverhoed Jip en Janneke Bundertjes Kiekeboe Bert Dwergje Kiekeboe Ernie Haasje Over Hummeldonk Kindcentrum Kinderspeelhoeve Kindcentrum LeLa Mondomijn IKC De Bundertjes De Bereboot BV Kids Castle, KDV Hulshoeve Alvermanneke Pukkendam Vestein 1 Dikkie Dik Villa Vrolijk Dik Trom Okapi Maraboe Spring, KDV Westwijzer	
--	--

Alle bovenstaande locaties hebben een digitale vragenlijst gekregen en (voor)scholen met * zijn ook bezocht

3.3 Lijst met de vve-documenten die de gemeente heeft aangeleverd

Ter onderbouwing van de antwoorden van de vragenlijst heeft de gemeente de volgende beleidsdocumenten toegestuurd of aangereikt tijdens of na het gesprek met de inspectie.

- Samen bouwen aan een stevige basis. Handboek kwaliteit in vve, gemeente Helmond, 2015.
- Overzichtsrapport vve-audits peuterspeelzalen Helmond, auditronde voorjaar 2015, 9 juli 2015.
- Bestuursafspraken G4/G33 – Rijk, effectief benutten van vve en extra leertijd voor jonge kinderen.
- VVE-monitor Helmond 2014-2015, BCO Onderwijsadvies, 25 mei 2016.

3.4 Het gemeentelijke vve-beleid

In deze paragraaf geven wij onze bevindingen weer over het gemeentelijk vve-beleid.

Per domein is weergegeven op welke punten wij het gemeentelijk beleid en uitvoering als voldoende ('3') beoordelen, waar wij nog verbeterpunten zien, zowel zonder ('2') als met ('1') afspraken en op welke punten wij de gemeente als een voorbeeld voor anderen zien ('4'). Het kan voorkomen dat wij voor een bepaalde indicator geen oordeel geven (GO).

Wij baseren onze bevindingen op onze verificatie van de digitale vragenlijst door middel van documentenanalyse, gesprekken met betrokkenen en informatie uit locatiebezoeken. Waar onze bevindingen afwijken van het beeld uit de digitale vragenlijst van de gemeente, wordt dit vermeld en onderbouwd.

Tabel 3.2: De beoordeling van het gemeentelijk vve-beleid

Het gemeentelijk vve beleid - <naam gemeente>		1	2	3	4	GO
1A1	Definitie doelgroepkind				x	
1A2	Bereik			x		
1A3	Toeleiding				x	
1A4	Ouders				x	
1A5	Integraal vve-programma				x	
1A6	Externe zorg				x	
1A7	Interne kwaliteitszorg van de voor- en vroegscholen				x	
1A8	Doorgaande lijn			x		
1A9	Resultaten			x		
1B	Vve-coördinatie op gemeentelijk niveau				x	
1C	Systematische evaluatie en verbetering van vve op gemeentelijk niveau				x	
2A	GGD-rapport				x	
2B	Gemeentelijk subsidiekader			x		

De inspectie publiceert jaarlijks ook een oordeel over het toezicht dat door de gemeenten op de kinderopvang en peuterspeelzalen wordt uitgevoerd. Voor meer informatie hierover zie www.onderwijsinspectie.nl/onderwijs/Kinderopvang.

We stellen vast dat er dit keer géén aanleiding bestaat de kwalificaties '1: Verbeterpunt met afspraak', dan wel '2, verbeterpunt' toe te kennen aan de gemeente Helmond

'3' Voldoende

Bereik

Halverwege 2016 ligt het bereik van de doelgroepkinderen op 372 kinderen. In oktober 2013 waren dat er 350 en in oktober 2014 380. Dit bij een (licht) dalende totale populatie in de gemeente als geheel.

De meest recente gegevens bevestigen het beeld dat minstens 75 procent van de doelgroep kinderen in voldoende mate gebruik maken van de voor hen bestemde vve-locaties.

Het helpt hierbij dat in Helmond het beleid er op is gericht dat vve-peuters voorrang hebben bij plaatsing op een vve-peuterspeelzaal en dat er voldoende vve-plaatsen moeten zijn. Dit betekent dat als er een wachtlijst ontstaat, er een extra groep geopend wordt.

Het streven van de gemeente is een verdeling per locatie van maximaal 75 procent vve-peuters en minimaal 25 procent reguliere peuters. Deze verdeling wordt op twee peuterspeelzalen niet gerealiseerd. Daar bestaat de populatie uit enkel doelgroepeuters.

Om uiteindelijk een 100 procent bereik van de doelgroep te kunnen realiseren is het nodig alle voor- en vroegschoolse locaties in Helmond te betrekken bij het vve-beleid. De gemeente maakt hierbij onderscheid tussen vve-locaties met een bereik van meer dan 30 procent doelgroepkinderen en vve-locaties met een bereik van 0-30 procent doelgroepkinderen. Van de vve-locaties met een bereik van groter dan 30 procent doelgroepkinderen wordt verwacht dat ze voldoen aan alle

kwaliteitseisen uit het vve-inspectiekader. De vve-locaties met een bereik van 0-30 procent doelgroepkinderen kunnen hun vve-beleid afstemmen op hun eigen populatie en op wijk gerelateerde omstandigheden.

Doorgaande lijnen

Een belangrijk onderdeel van de doorgaande lijn tussen voor- en vroegschool betreft de warme overdracht. Liefst op basis van een vast format, waarin alle relevante gegevens over de ontwikkeling van een kind zijn af te lezen. Hierover hebben de betrokken besturen in Helmond al in 2012 degelijke afspraken gemaakt.

Voor de belangrijkste ontwikkelingsgebieden zijn bijvoorbeeld de te behalen streefdoelen / leerlijnen schematisch weergegeven in de doorgaande lijn van peuters tot en met groep twee.

Dit soort gegevens kunnen vervolgens dienen als hulpmiddel bij het plannen van het onderwijsaanbod en het bepalen van de streefdoelen op de basisschool.

De afspraak binnen de gemeente Helmond is dat het ontwikkelingsvolgsysteem KIJK! gebruikt wordt om de ontwikkeling van peuters en kleuters in beeld te brengen waarbij de doelen vanuit KIJK! leidend zijn. Alle voorscholen en meer dan 50 procent van de vroegscholen werken inmiddels met KIJK!. De KIJK!-lijnen maken ook onderdeel uit van Halte 4. Halte 4 is het overdrachtsinstrument dat gebruikt wordt om de ontwikkelingsgegevens van de kinderen van voor- naar vroegschool over te dragen. De genoemde HCO lijnen zijn vooral bedoeld als hulpmiddel voor de voor- en vroegscholen om hun beredeneerd aanbod te concretiseren en om een brug te slaan tussen de voorscholen die met KIJK! werken en de vroegscholen die een ander instrument gebruiken voor het volgen van hun leerlingen.

Resultaten

Het doel van voor- en vroegschoolse educatie is om in ieder geval de vier belangrijke ontwikkelingsdomeinen bij jonge kinderen te stimuleren, te weten: taal, rekenen, motoriek en sociaal-emotionele ontwikkeling. Met de schoolbesturen in Helmond zijn resultaatafspraken gemaakt over de domeinen taal- en rekenen in de vroegschoolse periode. Voor het bepalen van de resultaatdoelen maken de locaties gebruik van de Cito toetsen Taal voor Kleuters en Rekenen voor Kleuters.

De gemeente heeft verder ook resultaatafspraken gemaakt voor doelgroepleerlingen volgens de in Helmond gehanteerde doelgroepdefinitie die breder is dan de landelijke definitie. Afsproken is dat de scholen resultaten van alle doelgroepleerlingen in beeld brengen, waarbij in de analyse een onderscheid gemaakt wordt tussen leerlingen die wel, of leerlingen die niet een voorschools vve-programma gevolgd hebben. Bij de analyse houden de scholen eveneens rekening met het aantal maanden dat een kind voorschoolse educatie heeft genoten. De analyse is inmiddels, via de gemeentelijke monitor, uitgebreid met een vergelijking tussen doelgroep- en niet-doelgroep kinderen. Hiervoor zijn verschillende resultaatdoelen geformuleerd.

Het streven is om in een later stadium ook de voorscholen volledig te betrekken bij het maken van resultaatafspraken en dan tevens de domeinen motoriek en sociaal-emotionele ontwikkeling mee te nemen.

Er zijn op centraal niveau zowel concrete eindniveaudoelen, als voortgangdoelen voor Taal en Rekenen vastgesteld. Deze zijn uitgedrukt in vaardigheidsscores (genormeerde toets scores) en minimum percentages van leerlingen die dit doel zouden moeten behalen. Deze resultaatafspraken met de voorscholen zijn afgelopen jaar (2015) gemaakt. In de monitor, die in december 2015 is opgeleverd, zijn de eerste resultaten hiervan opgenomen.

Gemeentelijk subsidiekader

De hiervoor genoemde afspraken met de GGD zijn vastgelegd in voor iedereen heldere subsidievoorwaarden. Hier heeft de gemeente geen aanvullende voorwaarden aan verbonden.

Ook richting de voorschoolse vve-locaties is helder hoe de financiering is geregeld en aan welke voorwaarden die voorscholen moeten voldoen.

'4' Voorbeeld voor anderen

Definitie Doelgroepkind

Binnen de gemeente Helmond is een brede definitie van een vve doelgroepkind in gebruik. In eerste instantie gaat het om door de JGZ geconstateerde achterstanden op de vier belangrijkste aandachtspunten. Vervolgens krijgen andere ketenpartners de gelegenheid ook kinderen aan te melden op grond van andere overwegingen die zouden kunnen leiden tot ongewenste achterstanden van kinderen. Maar, ook in die situaties geeft JGZ de vve-indicatie af. Een heldere procedure, die alle betrokkenen als zinvol ervaren.

In Helmond geldt vervolgens, dat er voor de leerlingen uit het basisonderwijs eveneens afspraken zijn vastgelegd tussen gemeente en schoolbesturen over de definitie van een doelgroepleerling in de groepen 1 en 2.

Toeleiding

De Zorgboog, Jeugd Gezondheidszorg (JGZ), heeft binnen Helmond de taak doelgroepeuters te indiceren en toe te leiden naar een voorschoolse voorziening. De werkwijze rond indicering en toeleiding is inmiddels goed vastgelegd in het omvangrijke Handboek over vve binnen de gemeente Helmond. Op basis van de beschikbare gegevens stellen wij vast dat het Handboek ook de beoogde functie vervult.

Aanvankelijk had de JGZ vooral een rol bij het verwijzen van kinderen met een achterstand in de ontwikkeling, ongeacht de opleiding van de ouders. Vanaf juni 2012 verwijst de JGZ op verzoek van gemeenten alle gewichtskinderen, ook als zij geen problemen of achterstanden in de ontwikkeling vertonen.

De indicatie voor vve berust dus enerzijds op opleidingsgegevens van ouders en anderzijds op een professionele afweging van de risico- en beschermende factoren die een rol spelen bij de lichamelijke en sociaal-emotionele ontwikkeling van kinderen.

Op basis van de gesignaleerde risico's bepaalt de JGZ, zo nodig, wat de oorzaak is van de achterblijvende spraak-taalontwikkeling en zal het kind vervolgens gericht doorverwijzen naar vve en/of andere hulpverlening. Doordat de JGZ alle kinderen ziet ten behoeve van een mogelijke doelgroep-indicering, krijgt de gemeente een compleet beeld van alle kinderen die voor vve in aanmerking komen.

Wanneer een kind in aanmerking komt voor vve maakt het JGZ team een zorgplan aan, waar de voorschool direct mee aan de slag moet kunnen gaan.

De JGZ medewerker informeert de ouders over de mogelijkheden van vve in de buurt. Wanneer de ouders akkoord gaan met de verwijzing, vult de JGZ medewerker samen met de ouders het aanmeldingsformulier in. De medewerker stuurt het aanmeldingsformulier naar een lokaal daarvoor afgesproken adres. Indien mogelijk verwijst JGZ digitaal.

Wanneer de ouders twifelen, spreekt een verpleegkundige een huisbezoek af of een gezamenlijk bezoek aan de betreffende vve-locatie, met als doel de ouders te motiveren voor deelname aan vve. Wanneer de ouders niet akkoord gaan, volgt het consultatiebureau de ontwikkeling van het kind nadrukkelijk tijdens de volgende contactmomenten. Het bureau meldt het kind indien nodig in het systeem Zorg voor Jeugd (ketenregistratie).

Uit de tot nu toe beschikbare evaluaties van de toeleidingspraktijk blijkt niet alleen dat de betrokken organisaties daar niet alleen tevreden over zijn. Ook glippen er, op enkele uitzonderingen na, weinig kinderen door het net, als het gaat om de toeleiding van doelgroepkinderen.

Ouders

Ouderbeleid is, zeker na 2013, een speerpunt geworden in het gemeentelijk vve-beleid in Helmond. Zo beschikt de gemeente over analyses van de kenmerken van de ouderpopulaties, hebben de samenwerkende partners afspraken gemaakt over de met het ouderbeleid te bereiken doelen en worden ouders ruimschoots geïnformeerd over de mogelijkheden en doelen van deelname aan vve voor hun kind(eren). Een goede gestructureerde intake in verschillende fasen helpt daar bij evenals een op de ouders gerichte informatiefolder.

De gemeente meldt dat er nog steeds ontwikkelingen plaatsvinden op gemeentelijk niveau, uitgewerkt in een beleidsplan. Daarin is zowel de visie op ouderbetrokkenheid neergelegd, als een uitvoeringsplan opgenomen, gekoppeld aan een serie handreikingen en richting ouders te hanteren procedures. Een checklist vve-beleid op basis van het waarderingskader van de inspectie en van de GGD maakt daar deel van uit.

Verder is Helmond de 100-ste gemeente in Nederland die met de Voorleesexpres is gestart en is ook een begin gemaakt met Boekstart voor de voorscholen, waarin leesbevordering met behulp van ouderbetrokkenheid en de doorgaande lijn naar de basisschool centraal staan.

Onderdeel van Boekstart is bijvoorbeeld de uitbreiding van de schoolbibliotheken met boeken voor 0-4 jarigen. Zo komen ouders en peuters de school binnen en wordt het lezen gestimuleerd.

Integraal vve-programma

Alle vve-locaties in Helmond werken met een integraal vve-programma. Binnen de gemeente is er voor gekozen op de peuterspeelzalen van Stichting Peuterspeelzalen Spring te werken met het vve-programma Startblokken van Basisontwikkeling en in de Kinderopvang met de vve-programma's Piramide of Ik&Puk. Op een aantal basisscholen wordt gewerkt met Piramide, Startblokken of Ik&Ko, de overige basisscholen werken niet met een erkend vve-programma maar stellen met behulp van verschillende educatieve methoden, hun eigen beredeneerde aanbod samen.

Onderdeel van de afspraken binnen Helmond is verder dat alle locaties gebruik maken van een voorgestructureerd volgsysteem waarmee de ontwikkelingen van zowel de peuters als de kleuters in beeld komen en blijven, nadat ze van een voor- naar een vroegschool doorstromen.

Externe zorg

Er is in Helmond een groot palet aan jeugdzorgaanbieders beschikbaar. Indien er specifieke zorg vereist is kan het sporadisch voorkomen dat deze niet direct gegeven kan worden. Dit vanwege een (beperkte) wachtlijst voor sommige diensten.

Wanneer ouders dan wel opvoeders problemen ondervinden bij het opvoeden of opgroeien, kunnen zij terecht bij de opvoedondersteuners. Zowel voor ouders, als voor de voor- en vroegscholen is duidelijk vastgelegd wat hun taken zijn. Zij zijn bijvoorbeeld het eerste aanspreekpunt voor jeugdhulp.

De opvoedondersteuners bekijken eerst wat ouders zelf kunnen, met behulp van hun omgeving en vervolgens wat er aanvullend nodig is. Zij bieden, zo nodig, zelf ondersteuning en kunnen bij complexe situaties doorzetten naar andere hulpverleners. Bij opvoedondersteuners is overigens geen sprake van een wachtlijst. Onderdeel van de gemeentelijke monitor is, dat de functie en effectiviteit van de externe zorgvoorzieningen daar onderdeel van uitmaken. Dit is zeker ook wenselijk gezien de afspraken die gemeenten hebben moeten maken vanwege de transitie in de jeugdzorg.

Interne kwaliteitszorg

Binnen de indicator die is gericht op de interne kwaliteitszorg heeft de gemeente Helmond de afgelopen jaren een flinke vooruitgang geboekt. Zo worden locaties gefaciliteerd om de doorgaande lijn structureel vorm te geven en de interne kwaliteitszorg op orde te brengen en te onderhouden.

Van alle locaties verwacht de gemeente een vve-locatieplan (éénjaarplan) en een vve-kwaliteitsplan (meerjarenplan en verwijzing naar borging). Hierin leggen de locaties hun intenties neer en leggen ze jaarlijks inhoudelijk en procedureel verantwoording af, zowel in de richting van de gemeente, als naar de andere partners in het gemeentelijke vve-beleid. De plannen worden op deze wijze jaarlijks bijgesteld en aangepast.

Ter ondersteuning van de locaties is het omvangrijke Handboek Kwaliteit tot stand gebracht: 'Samen bouwen aan een sterke basis'. Hierin staan alle binnen vve-verband in Helmond gemaakte afspraken, procedures en werkwijzen. Door een behoorlijke mate van flexibiliteit in dat Handboek is de gemeente in staat het redelijk up to date te houden.

Op de vve-peuterspeelzalen is bovendien een extern kwaliteitsonderzoek uitgevoerd. Deze vve-monitor wordt jaarlijks uitgevoerd. Er zijn binnen dat kader resultaatafspraken voor zowel voor- als vroegschool gemaakt.

Vve-coördinatie op gemeentelijk niveau

In de gemeente Helmond is een vve-werkgroep actief die bestaat uit afgevaardigden van de schoolbesturen, kinderdagverblijven en peuterspeelzalen. Besluitvorming vindt plaats in het Bestuurlijk Overleg. Met consultatiebureau, LEV-groep (voorleesexpres) en bibliotheek worden intensieve contacten onderhouden. Zij participeren echter niet in de werkgroep, maar worden wel op onderwerp uitgenodigd.

De gemeentelijke vve-coördinatie ligt in handen van een beleidsambtenaar van de gemeente Helmond, in samenwerking met een (externe) vve-onderwijsadviseur. Zij participeren in de vve-werkgroep en onderhouden zo contacten met alle bij de uitvoering van het vve-beleid betrokken organisaties.

Het eerdere genoemde Handboek heeft zowel een functie in het vastleggen van gemaakte afspraken, als ook de functie nieuwe ontwikkelingen te sturen in de gezamenlijk afgesproken richtingen.

Voordat een notitie of procedure in het Handboek terecht komt vindt hierover overleg plaats met alle daarbij betrokken partners. Zo nodig buigt een beleidsoverleg op bestuurlijk niveau zich over kwesties die op uitvoeringsniveau zijn voorbereid. Om de relevantie van het Handboek voor de praktijk zo optimaal mogelijk te houden, is een digitale versie daarvan in voorbereiding.

Systematische evaluatie en verbetering van vve op gemeentelijk niveau

Om te komen tot een goed informatiemanagement van het gevoerde onderwijsachterstandenbeleid is in de gemeente Helmond een vve-monitor ingericht die jaarlijks wordt toegepast. De monitor betreft alle afspraken die gemaakt zijn in het kader van de G37 afspraken, alsmede de resultaatafspraken op het gebied van taal en rekenen.

De gemeentelijke monitor levert in de praktijk al enkele jaren relevante feitelijke gegevens, die van belang zijn voor de doorontwikkeling van het gemeentelijke vve-beleid.

De inmiddels tot stand gekomen kwaliteitscyclus, waarbij een duidelijke rol is weggelegd voor de jaarlijks geëvalueerde locatieplannen, vormen een andere bruikbare bron voor het bepalen van de ieder jaar bereikte resultaten. Ze kunnen door de gekozen systematiek ook worden afgezet tegen de op gemeentelijk niveau gestelde doelen voor dat jaar.

GGD-rapport

De gemeente Helmond heeft al langer sluitende afspraken gemaakt met de GGD. Zo heeft de GGD opdracht gekregen bij de jaarlijkse beoordeling van de vve-peuterspeelzalen en kinderdagverblijven de voorschoolse educatie consequent mee te nemen. De gemeente heeft de bestuursafspraken daarin verwerkt en gevraagd de inzet van HBO-ers en de locatieplannen in de onderzoeken mee te nemen. Tussen 1 januari 2014 en 1 september 2015 heeft de GGD die afspraken uitgevoerd vanuit het vernieuwde onderzoekskader en hierover gerapporteerd.

4 De oordelen over de voor- en de vroegscholen

De voor- en vroegscholen uit het overzicht in paragraaf 3.2 hebben een digitale vragenlijst gekregen om zelf te rapporteren over de kwaliteit van vve. De vragen hebben betrekking op het vve-waarderingskader. Elke voor- en vroegschool heeft een zelfrapportage teruggekregen.

Lichten we in paragraaf 4.1 eerst de resultaten toe van de locatiebezoeken. Paragraaf 4.2 bevat een overzicht van de resultaten van de vragenlijst. Een overzicht van de eigen waarderings van alle vve-locaties is naar de gemeente gestuurd.

4.1 Resultaten inspectiebezoek

Wij hebben ter verificatie van de vragenlijsten twee voorscholen en twee vroegscholen bezocht. Het gaat om de helft van het aantal locaties dat in 2013 is bezocht. Het onderzoek bestond uit groepsobservaties, gesprekken en documentenanalyse.

In onderstaande tabellen staan onze oordelen in percentages van het totaal aantal bezochte vve-locaties in de gemeente. Onder iedere tabel wordt een toelichting gegeven op de oordelen en de mogelijke verschillen tussen de oordelen op basis van de bezoeken en de waarderings op basis van de vragenlijsten. 'Go' betekent dat we geen oordeel konden geven en 'N' geeft het aantal locaties aan.

Tabel 4.1a De beoordeling van de indicatoren: Condities

	Tabel oordelen inspectiebezoek Dordrecht	Voorschool						Vroegschool					
		1	2	3	4	go	N	1	2	3	4	go	N
A0.1	Er is een recent GGD-rapport beschikbaar			50		50	2					100	2
A2	De groepsgrootte voldoet aan de maximeisen (voorschool)			100			2					100	2
A3	Pedagogisch medewerker - kind ratio ("dubbele bezetting")			100			2					100	2
A4.1	De peuters volgen gedurende voldoende tijd (per week) een vve-programma op de voorschool			100			2					100	2
A5.2	Alle pedagogisch medewerkers zijn toereikend gekwalificeerd (opleiding)			100			2			50		50	2
A5.3	Alle pedagogisch medewerkers spreken voldoende Nederlands			100			2			50		50	2

A5.4	Alle beroepskrachten zijn toereikend vve-geschoold			100			2			50		50	2
A5.5	Er is een jaarlijks vve-opleidingsplan			100			2			50		50	2

De gegevens hierboven van de voorscholen zijn deels afkomstig uit de recente locatieonderzoeken vanuit de GGD. We hebben de uitkomsten hier overgenomen. Daarnaast hebben we ook gebruik gemaakt van de uitkomst van een onderzoek uit 2015. In beide gevallen voldeden de twee voorscholen, aan de gestelde criteria. Dit is een bevestiging van eerdere onderzoeken naar de condities binnen de voorscholen.

Op één van de twee vroegscholen bleken enkele van de vier te beoordelen condities voldoende geregeld. Op de andere locatie konden we daarover géén uitspraak doen.

Tabel 4.1b De beoordeling van de indicatoren: Ouders

	Tabel oordelen inspectiebezoek	Voorschool						Vroegschool					
		1	2	3	4	go	N	1	2	3	4	go	N
B1	Gericht vve-ouderbeleid				100		2				100		2
B2	Ouders zijn vooraf adequaat geïnformeerd			50	50		2			50	50		2
B3	Intake			100			2			100			2
B4	Stimuleren om thuis ontwikkelingsstimulerende activiteiten te doen				100		2				100		2
B5	Participatie in vve-activiteiten in de voorschool/vroegschool			50	50		2			50	50		2
B6	Informereren over de ontwikkeling van hun kind			50	50		2			50	50		2
B7	Rekening houden met thuistaal			50	50		2			50	50		2

In de afgelopen jaren heeft de ouderbetrokkenheid een duidelijke kwaliteitsimpuls gekregen. Bij het vorige onderzoek in 2013 scoorden de onderzochte locaties op dit belangrijke onderdeel van vve namelijk weliswaar voldoende, maar op een iets lager niveau dan in dit onderzoek. Nu luidt de conclusie dat op alle vier de locaties de ouderbetrokkenheid minstens als ruim voldoende kan worden beschouwd en in sommige opzichten zelfs als goed. Vooral het (vanuit de gemeente) uitgezette beleid geeft veel mogelijkheden, onder andere om te stimuleren dat ouders juist ook thuis ontwikkelingsgerichte activiteiten gaan doen.

Tabel 4.1c De beoordeling van de indicatoren: Kwaliteit van de uitvoering van vve

	Tabel oordelen inspectiebezoek	Voorschool						Vroegschool					
		1	2	3	4	go	N	1	2	3	4	go	N
C1.1	Een integraal vve-programma				100		2				100		2
C1.2	Werken met een doelgerichte planning				100		2				100		2
C1.3	Het activiteitenaanbod gericht op de taalontwikkeling is voldoende dekkend en geconcretiseerd			50	50		2			50	50		2
C1.4	Het aanbod klimt op in moeilijkheidsgraad en er wordt gedifferentieerd			50	50		2			50	50		2
C2.1	Het pedagogisch handelen van de pedagogisch medewerkers/leerkrachten is respectvol				100		2				100		2
C2.2	De pedagogisch medewerkers/leerkrachten structureren en hanteren duidelijke pedagogische gedragsgrenzen				100		2				100		2
C2.3	De pedagogisch medewerkers/leerkrachten stimuleren de sociale vaardigheden en de persoonlijke competenties van de kinderen				100		2				100		2
C2.4	De pedagogisch medewerkers/leerkrachten bevorderen de zelfstandigheid van de kinderen en tonen respect voor de autonomie van het kind			50	50		2				100		2
C2.5	De inrichting van de ruimte is aantrekkelijk, uitdagend en spel- en taal-uitlokkend			50	50		2				100		2
C3.1	Het educatief handelen van beide pedagogisch medewerkers/leerkrachten is goed op elkaar afgestemd				100		2				100		2

C3.2	Er worden structureel effectieve en gerichte activiteiten voor de taalontwikkeling uitgevoerd				100		2				100		2
C3.3	De pedagogisch medewerkers/leerkrachten bevorderen de interactie met en tussen kinderen			50	50		2			50	50		2
C3.4	De pedagogisch medewerkers/leerkrachten stimuleren actieve betrokkenheid van de kinderen en verrijken het spelen en werken			50	50		2			50	50		2
C3.5	De pedagogisch medewerkers/leerkrachten bevorderen de ontwikkeling van aanpakgedrag (strategieën) bij de kinderen			100			2			100			2
C3.6	Het gedrag van de pedagogisch medewerkers/leerkrachten met de kinderen is responsief				100		2				100		2
C3.7	De pedagogisch medewerkers/leerkrachten stemmen de activiteiten af op verschillen in de ontwikkeling van de individuele kinderen			50	50		2			50	50		2

Over de kwaliteit van de uitvoering van vve op de vier onderzochte locaties kunnen we, net als 2013 positief rapporteren. Toen kregen vrijwel alle locaties op de betreffende indicatoren een 'voldoende'. Op een flink aantal indicatoren komen we nu tot het oordeel 'voorbeeld voor anderen'. Dit geldt in ieder geval voor het programma dat de vier locaties hanteren en ook voor de pedagogische component van het dagelijks handelen in de groep. Daar komt nog bij, dat we ook het waargenomen educatief handelen op een behoorlijk hoog niveau hebben gewaardeerd. Zie ons oordeel over de mate van responsiviteit in dat handelen. Iets dat in de regel de effectiviteit vergroot.

Tabel 4.1d De beoordeling van de indicatoren: Ontwikkeling, begeleiding en zorg en externe zorg

	Tabel oordelen inspectiebezoek	Voorschool						Vroegschool					
		1	2	3	4	go	N	1	2	3	4	go	N
D1.1	Volgen van de brede ontwikkeling van alle kinderen				100		2				100		2
D1.2	De begeleiding is planmatig voor: de hele groep, de kleine (tutor)groep en het individuele kind			50	50		2			50	50		2
D1.3	De evaluatie van de aangeboden begeleiding en zorg			100			2			100			2
D1.4	Specifieke aandacht voor de taalontwikkeling bij begeleiding en zorg				100		2				100		2
D2.1	De pedagogisch medewerkers/leerkrachten hebben een overzicht van de kinderen die zorg nodig hebben die de voor- resp. vroegschool niet kan leveren, en van de aard van die zorg				100		2				100		2
D2.2	De pedagogisch medewerkers/leerkrachten zorgen dat kinderen aangemeld worden voor externe zorg wanneer de voor- resp. vroegschool de gewenste zorg niet kan leveren				100		2				100		2
D2.3	De pedagogisch medewerkers/leerkrachten blijven de ontwikkeling van kinderen met extra zorg bijhouden				100		2				100		2

Voor de indicatoren op het gebied van de zorg en begeleiding dat de onderzochte locaties niet alleen de voorwaarden daarvoor binnen de eigen gelederen goed voor elkaar hebben. Ze volgen de ontwikkeling van de kinderen systematisch. Ook over de mogelijkheden externe deskundigen in te schakelen kunnen we positief rapporteren. De waarderingen voor de onderzochte indicatoren liggen dan ook ruimschoots boven het niveau van 2013, nu ook zonder 'onvoldoendes'. Het systematisch evalueren van de aangeboden ondersteuning biedt nog relatief de meeste mogelijkheden tot verdere kwaliteitsverbetering.

Tabel 4.1e De beoordeling van de indicatoren: Kwaliteitszorg binnen de voor- en vroegschool

	Tabel oordelen inspectiebezoek	Voorschool						Vroegschool					
		1	2	3	4	go	N	1	2	3	4	go	N
E1	Er is vve-coördinatie op de voor- resp. vroegschool				100		2				100		2
E2	De voor- resp. vroegschool evalueert de kwaliteit van vve regelmatig			100			2			100			2
E3	De voor- resp. vroegschool evalueren de resultaten van vve			100			2			100			2
E4	De voor- resp. vroegschool werkt planmatig aan vve-verbetermaatregelen				100		2				100		2
E5	De voor- resp. vroegschool borgt de kwaliteit van haar vve-educatie				100		2				100		2
E6	In de kwaliteitszorg van de vroegschool wordt ook specifiek naar vve gekeken					100	2				100		2

In twee stappen hebben de locaties in Helmond hun kwaliteitszorg structureel weten te verbeteren. Lag de waardering in 2011 nog op een bescheiden niveau, met kanttekeningen. In 2013 observeerden we op de locaties al een duidelijke verbetering.

Op alle vier de locaties zien we een kwaliteitszorg die ruimschoots aan de criteria voldoet. De locaties hebben de interne coördinatie van vve goed geregeld, werken planmatig aan verbeteractiviteiten en borgen de gemaakte afspraken.

Maar ook bij deze indicator zien we kansen de systematische evaluatie van de kwaliteit van vve én van met vve behaalde resultaten te evalueren.

Tabel 4.1f De beoordeling van de indicatoren: Doorgaande lijn

	Tabel oordelen inspectiebezoek	Voorschool						Vroegschool					
		1	2	3	4	go	N	1	2	3	4	go	N
F1	Er is vve-coördinatie tussen de voor- en vroegschool				100		2				100		2
F2	Er is concreet beleid om zoveel mogelijk kinderen te laten doorstromen naar een vroegschool				100		2				50	50	2

F3	De voor- en vroegschool zorgen voor een warme overdracht				100		2				100		2
F4	Het aanbod van de voor- en vroegschool is op elkaar afgestemd				100		2				100		2
F5	Het pedagogisch klimaat en het educatief handelen van de voor- en vroegschool is op elkaar afgestemd				100		2				100		2
F6	De manier om met de ouders om te gaan op de voor- en de vroegschool is op elkaar afgestemd			100			2			100			2
F7	De interne begeleiding en zorg zijn op de voor- en vroegschool op elkaar afgestemd				100		2				100		2

Uit de hierboven gepresenteerde oordelen kunnen we vrij simpel de conclusie trekken dat de vier locaties de doorgaande lijnen op vrijwel alle onderdelen goed voor elkaar hebben. In 2013 beoordeelden we de doorgaande lijnen op de toen onderzochte locaties weliswaar ook overwegend als voldoende, maar op een substantieel lager niveau. Een miniem aandachtspunt blijft de doorgaande lijnen in het benaderen van de ouders. De voor- en vroegscholen kunnen hier nog meer van elkaars expertise gebruik maken.

Tabel 4.1g De beoordeling van de indicatoren: Resultaten van vve

	Tabel oordelen inspectiebezoek	Voorschool						Vroegschool						
		1	2	3	4	go	N	1	2	3	4	go	N	
G1	De resultaten worden gemeten conform de gemeentelijke afspraken					100	2			100				2
G2	De resultaten zijn van voldoende niveau					100	2			100				2
G3	Verlengde kleuterperiode					100	2			100				2

De indicator met een ** is alleen van toepassing op de vroegscholen.

Op beide onderzochte voorscholen blijkt het nog niet mogelijk een uitspraak te doen over de meting van de resultaten van vve. Op beide vroegscholen is duidelijk welke doelen zij zouden moeten nastreven. Een verbetering ten opzichte van 2013.

4.2 Resultaten vragenlijst

De antwoorden van de locaties op de vragen in de vragenlijst zijn conform de werkinstructie van de inspectie vertaald naar eigen waarderungen van een indicator. Het gaat hierbij nadrukkelijk niet om oordelen die door de inspectie zijn gegeven. In de onderstaande tabel staan deze eigen waarderungen weergegeven in percentages van het totaal aantal vve-locaties in de gemeente. Bij de tabellen volgt een toelichting. 'Gw' betekent dat de vraag niet is beantwoord en daarom geen waardering mogelijk is.

Tabel 4.2a De waardering van de indicatoren: Condities

	Tabel waarderungen vragenlijsten	Voorschool						Vroegschool					
		1	2	3	4	gw	N	1	2	3	4	gw	N
A2	De groepsgrootte voldoet aan de maximeisen (voorschool)			100			36						
A3	Pedagogisch medewerker - kind ratio ("dubbele bezetting")			100			36			100			8
A4.1	De peuters volgen gedurende voldoende tijd (per week) een vve-programma op de voorschool		3	97			36						
A5.2	Alle pedagogisch medewerkers zijn toereikend gekwalificeerd (opleiding)			100			36						
A5.3	Alle pedagogisch medewerkers spreken voldoende Nederlands		33	61		6	36						
A5.4	Alle beroepskrachten zijn toereikend vve-geschoold	11	8	81			36			25	75		8
A5.5	Er is een jaarlijks vve-opleidingsplan			100			36						

Net als in 2013 heeft een aantal voorscholen via de vragenlijst aangegeven dat ze nog niet of helemaal niet voldoen aan de condities voor verantwoord vve. Vooral het gegeven dat 33 procent van de pedagogisch medewerkers kennelijk (nog steeds) onvoldoende Nederlands spreekt blijft zorgwekkend. Als ook 19 procent van de pedagogisch medewerkers (nog steeds) onvoldoende is geschoold, is ook dat blijvende reden tot zorg.

Tabel 4.2b. De waardering van de indicatoren: Ouders

	Tabel waarderingen vragenlijsten	Voorschool						Vroegschool					
		1	2	3	4	gw	N	1	2	3	4	gw	N
B1	Gericht vve-ouderbeleid		28	3	66	3	36		25		75		8
B2	Ouders zijn vooraf adequaat geïnformeerd		8	89		3	36		13		87		8
B3	Intake		22		78		36		25		75		8
B4	Stimuleren om thuis ontwikkelingsstimulerende activiteiten te doen		36	3	61		36		38		62		8
B5	Participatie in vve-activiteiten in de voorschool/vroegschool		22	14	61	3	36		38		62		8
B7	Rekening houden met thuistaal		17		80	3	36		13		87		8

De antwoorden op de vragenlijsten bevestigen de positieve trend als het gaat om het betrekken van ouders bij de activiteiten rond vve. Op veel minder locaties, zowel binnen de voor- als de vroegscholen, is nog sprake van een achterblijvend beleid dan wel praktijk. Toch blijft het wenselijk de tegenvallende scores aan te grijpen voor een blijvende inspanning om scores van meer dan tien procent omlaag te brengen. De structurele discrepantie tussen locaties waar het ouderbeleid kennelijk goed is geregeld met de achterblijvers is daarvoor te groot.

Tabel 4.2c. De waardering van de indicatoren: Kwaliteit van de uitvoering van vve

	Tabel waarderingen vragenlijsten	Voorschool						Vroegschool					
		1	2	3	4	gw	N	1	2	3	4	gw	N
C1.1	Een integraal vve-programma			91	6	3	36				63	38	8
C1.2	Werken met een doelgerichte planning		22		78		36				100		8
C1.4	Het aanbod klimt op in moeilijkheidsgraad en er wordt gedifferentieerd		42	58			36			100			8
C2.5	De inrichting van de ruimte is aantrekkelijk, uitdagend en spel- en taal-uitlokkend		28		78		36		25		75		8

In Helmond is het gebruik van een integraal programma voor vve gemeengoed. Bovendien kunnen de vroegscholen goed overweg met een planmatig gebruik van die programma's. Zij scoren hoog op die indicatoren. De voorscholen zijn nog niet allemaal overtuigd van hun planmatige aanpak van vve op basis van een programma, laat staan dat ze daarbij een oplopende moeilijkheidsgraad signaleren. Hier bestaat waarschijnlijk enige relatie met de lage scores voor deelname aan op vve gerichte scholing. Overigens zien we ook een trend bij voorscholen die wel aangeven dat ze planmatig te werk gaan.

Zowel bij de voor- als bij de vroegscholen zien we een tweedeling van locaties waar de aankleding van de ruimte wel aantrekkelijk is en locaties waar dat nog niet het geval is.

Tabel 4.2d. De waardering van de indicatoren: Ontwikkeling, begeleiding en zorg

	Tabel waarderingen vragenlijsten	Voorschool						Vroegschool					
		1	2	3	4	gw	N	1	2	3	4	gw	N
D1.1	Volgen van de brede ontwikkeling van alle kinderen		14	14	69	3	36		13		75	12	8
D1.2	De begeleiding is planmatig voor: de hele groep, de kleine (tutor)groep en het individuele kind		50		50		36		25		75		8
D1.3	De evaluatie van de aangeboden begeleiding en zorg		22	3	69	6	36				100		8
D2.1	De pedagogisch medewerkers/leerkrachten hebben een overzicht van de kinderen die zorg nodig hebben die de voor- resp. vroegschool niet kan leveren, en van de aard van die zorg			94		6	36			87		13	8
D2.2	De pedagogisch medewerkers/leerkrachten zorgen dat kinderen aangemeld worden voor externe zorg wanneer de voor- resp. vroegschool de gewenste zorg niet kan leveren		8	28	56	8	36				87	13	8
D2.3	De pedagogisch medewerkers/leerkrachten blijven de ontwikkeling van kinderen met extra zorg bijhouden		3	6	86	6	36				100		8

Beduidend meer vroegscholen dan voorscholen vullen de vragenlijst zodanig in dat ze over de hele linie uitkomen op de score 'goed'. Als er sprake is van verbeterpunten, dan scoren ook veel meer voorscholen zodanig dat ze op een 'onvoldoende' uitkomen. Ook komen maar weinig locaties uit op de score 'voldoende'.

De vroegscholen zijn vrijwel unaniem positief over de evaluatie van de aangeboden begeleiding en zorg het bijhouden van de ontwikkeling van kinderen met extra zorg. Opmerkelijk lage scores zien we bij de planmatige begeleiding van kinderen met extra zorg in de voorscholen en bij de evaluatie van de gegeven ondersteuning. De planmatige begeleiding van zorg leerlingen is overigens ook een aandachtspunt bij een deel van de vroegscholen.

Een schrale troost is dat de antwoorden een duidelijk positiever beeld geven van de ontwikkeling, begeleiding en zorg dan 2013.

Tabel 4.2e. De waardering van de indicatoren: Kwaliteitszorg binnen de voor- en vroegschool

	Tabel waarderingen vragenlijsten	Voorschool						Vroegschool					
		1	2	3	4	gw	N	1	2	3	4	gw	N
E1	Er is vve-coördinatie op de voor- resp. vroegschool		6		94		36				100		8
E2	De voor- resp. vroegschool evalueert de kwaliteit van vve regelmatig		97		3		36		75		25		8
E3	De voor- resp. vroegschool evalueren de resultaten van vve		88		6	6	36		13		87		8
E4	De voor- resp. vroegschool werkt planmatig aan vve-verbetermaatregelen		36	53		11	36			100			8
E5	De voor- resp. vroegschool borgt de kwaliteit van haar vve-educatie		28		72		36		13		87		8
E6	In de kwaliteitszorg van de vroegschool wordt ook specifiek naar vve gekeken								13		87		8

Net als in 2013 zien we de 'hoogste' positieve score voor de aanwezigheid van een vve-coördinator op zowel de voor- als de vroegscholen.

De grootste vooruitgang zien we bij enkele andere indicatoren, vooral bij de vroegscholen. Dit betreft het evalueren van de resultaten van vve binnen de eigen locatie en het borgen van de verworvenheden van vve, bijvoorbeeld via het schoolplan.

Hier staan tegenvallende uitkomsten tegenover in voor- en vroegschool als het gaat om de evaluatie van vve als geheel. Het planmatig werken aan vve-verbetermaatregelen vraagt van de voorscholen nog de nodige aandacht.

Het borgen van gemaakte keuzes levert daarentegen in de voorscholen weer een positief beeld op.

Tabel 4.2f. De waardering van de indicatoren: Doorgaande lijn

	Tabel waarderingen vragenlijsten	Voorschool							Vroegschool						
		1	2	3	4	nvt	gw	N	1	2	3	4	nvt	gw	N
F1	Er is vve- coördinatie tussen de voor- en vroegschool		3	97				36			100				8
F2	Er is concreet beleid om zoveel mogelijk kinderen te laten doorstromen naar een vroegschool		41	14	31		14	36							
F3	De voor- en vroegschool zorgen voor een warme overdracht		14	11	67		8	36				100			8
F4	Het aanbod van de voor- en vroegschool is op elkaar afgestemd		8	22	59	11		36				100			8
F5	Het pedagogisch klimaat en het educatief handelen van de voor- en vroegschool is op elkaar afgestemd		19		42	11	28	36		62		38			8
F6	De manier om met de ouders om te gaan op de voor- en de vroegschool is op elkaar afgestemd		3	3	55	11	28	36		25		75			8
F7	De interne begeleiding en zorg zijn op de voor- en vroegschool op elkaar afgestemd		22	11	28	11	28	36		25		75			8

In 2013 bleek het nog geen gelopen koers op het gebied van de doorgaande lijnen van voor- naar vroegschool. Hierover bestond een vrij groot aantal vraagtekens. Voor een flink deel van de voorscholen is dat ook nu kennelijk nog het geval, zowel beleidsmatig als in de dagelijkse praktijk. Bijzonder is dat de voorscholen niet overtuigd zijn van het realiseren van een warme overdracht richting de vroegscholen, terwijl de vroegscholen daar eensgezind erg positief uitkomen. Iets vergelijkbaars zien we bij de afstemming van het aanbod tussen de locaties. Positieve scores voor de vroegscholen tegenover een gedifferentieerd beeld bij de voorscholen.

Een omgekeerd beeld signaleren we bij de vragen over doorgaande lijnen in het pedagogisch klimaat en het educatief handelen. Op dat vlak scoren de vroegscholen beduidend terughoudender.

Tabel 4.2g. De waardering van de indicatoren: Resultaten

RESULTATEN	1	2	3	4
G1 Vve-resultaten meten			100	
G2 Niveau vve-resultaten			100	
G3 Verlengde kleuterperiode**			100	

De indicator met een ** is alleen van toepassing op de vroegscholen.

Alle scholen die de vraag over een verlengde kleuterperiode hebben ingevuld rechtvaardigden de score 'voldoende' voor de betreffende indicator.

Uitspraken over de twee andere indicatoren waren in 2013 nog niet mogelijk op grond van de ingevulde vragenlijsten.

Nu, in 2016, laat de uitgevoerde monitor zien dat alle kleuters sterker zijn in rekenen dan in taal. "Doelgroepkleuters ontwikkelen zich sterker voor taal dan voor rekenen en lopen dus een stukje van hun achterstand voor taal in, maar nog net niet genoeg om de niveaudoelstelling te behalen. Het niveau van niet-doelgroepkleuters is hoger dan dat van doelgroepkleuters, maar niet-doelgroepkleuters vallen wat terug in taalniveau. Langer VVE hebben gevolgd leidt zowel voor taal als rekenen in de kleutergroepen tot meer en een stabielere groei, een hoger eindniveau voor rekenen en een hoger taalniveau medio groep 2, vooral door een verlaging van het percentage taal- en rekenzwakkere kleuters."

5 Conclusies

Wij hebben zowel op het niveau van de gemeente, als op het niveau van de afzonderlijke locaties, de kwaliteit van de voor- en vroegschoolse educatie in de gemeente Helmond beoordeeld.

De oordelen zijn gebaseerd op de antwoorden op vragenlijsten door zowel de gemeente als de vve-locaties. De antwoorden van de gemeente zijn geverifieerd in gesprekken en aan de hand van beschikbaar gestelde beleidsdocumenten. De antwoorden van de vve-locaties zijn in een beperkte steekproef van onderzoeken ter plaatse geverifieerd.

Conclusies gemeentelijk vve-beleid

Zeker in de laatste jaren zien we dat alle bij vve betrokken organisaties, waaronder de gemeente, een duidelijke kwaliteitsslag hebben weten te realiseren in Helmond. Het opzetten van een groepje dat zich bezig heeft gehouden met de coördinatie van het gemeentelijk beleid, met een duidelijke relatie tot de andere spelers binnen vve heeft zeker aan het succes bijgedragen.

Kwamen de waarderingen op de onderzochte indicatoren in de onderzoeken over (vooral) 2011, maar ook in 2013 nog op de nodige onderdelen niet uit op 'voldoende', nu is dat zeker wel het geval. De inzet heeft niet alleen geleid tot een verbeterd beleid, maar zeker ook tot aantoonbare verbeteringen in de dagelijkse praktijk van de voor- en vroegscholen. Een relatief groot aantal indicatoren komt nu dan ook uit op de waardring 'voorbeeld voor anderen'.

Een aandachtspunt vormt het gegeven dat er een tweedeling zou kunnen ontstaan tussen locaties die duidelijk voldoen aan de gestelde kwaliteitseisen en locaties (vooral voorscholen) die kennelijk nog onvoldoende zelfvertrouwen hebben opgebouwd.

De uitgezette vragenlijsten maken die discrepanties zichtbaar. In de uitgevoerde onderzoeken op locatie hebben we veel minder verschillen waargenomen binnen, maar ook tussen de voor- en vroegscholen.

Verbeterafspraken

Géén

Verbeter punten

Géén

Voldoende oordelen

Bereik

Doorgaande lijn

Resultaten

Gemeentelijk subsidiebeleid

Voorbeelden voor anderen

Definitie doelgroepkind

Toeleiding

Ouders

Integraal vve-programma

Externe zorg

Interne kwaliteitszorg

Vve-coördinatie op gemeentelijk niveau

Systematische evaluatie op gemeentelijk niveau

GGD-rapporten

Kwaliteit van vve op de locaties en relatie tussen de bezoeken en de vragenlijsten

Zowel de onderzoeken op locatie, als de vragenlijsten laten een positieve trend zien ten opzichte van de onderzoeken in 2011 en 2013.

We hebben de kwaliteit op de onderzochte locaties over de hele linie positiever kunnen beoordelen dan uit de vragenlijsten naar voren komt.

Bovendien zien we grote verschillen in de uitkomsten vanuit de vragenlijsten. Een aanzienlijk aantal locaties komt tot waarderingen 'goed', terwijl daar een ander substantieel deel als 'onvoldoende' uit komt.

Relatie tussen gemeentelijk beleid en kwaliteit op de locaties

De uitkomsten van ons onderzoek laten vergelijkbare trends zien in de oordelen vanuit het gemeentelijk beleid met die uit de onderzoeken op locatie en de vragenlijsten.

Ontwikkeling/achteruitgang van kwaliteit tussen de meting in 2015-2016 en die van 2013

Al met al signaleren we alleen maar ontwikkelingen binnen vve in Helmond die we als positief kunnen duiden. Het enige aandachtspunt dat nadere uitwerking vraagt is het met elkaar vaststellen van werkbare, gedifferentieerde doelen om de resultaten binnen de voorscholen nog beter met elkaar te kunnen vergelijken.

Vervolgafspraken

Wij zullen vanaf 2016 de kwaliteit van vve in de gemeente Helmond via het reguliere signaalgestuurd toezicht volgen.

6 Reactie van de gemeente

Dit rapport beschrijft de oordelen van de inspectie over de kwaliteit van de voor en vroegschoolse educatie in gemeente Helmond.

Daarnaast hebben wij de gemeente gevraagd haar eigen kwaliteit te beoordelen en dat samen met de oordelen van de inspectie te vertalen naar de ontwikkelingsrichting van het vve-beleid.

Hieronder geeft de gemeente haar reactie:

De gemeente Helmond is trots op de positieve waardering van de Inspectie van het Onderwijs over de kwaliteit van VVE in Helmond. Jarenlang hebben de verschillende samenwerkende voor- en vroegschoolse instanties hard gewerkt aan het verbeteren van de kwaliteit van VVE. De vruchten van dat werk kunnen we lezen in dit rapport. Een mooi compliment voor alle betrokken partijen.

Voor het kwaliteitshandboek is in het rapport veel waardering en daar is de gemeente Helmond natuurlijk blij mee. Ook vanuit het vve-werkveld wordt het kwaliteitshandboek positief gewaardeerd. De gemeente wil echter nogmaals benadrukken dat het kwaliteitshandboek een middel is om de kwaliteit van vve te borgen, de doorgaande lijn tussen voor- en vroegscholen te versterken en om het werken aan vve een continue proces te laten zijn en geen kortdurende inspanning die verwaterd wanneer bepaalde sleutelpersonen uit beeld verdwijnen. Het kwaliteitshandboek is dus geen doel op zich. Momenteel wordt het handboek digitaal gemaakt waarmee ook updates eenvoudig te verwezenlijken zijn.

Bijlage 1: Overzicht van oordelen van de locaties in de gemeente Helmond

	Voorschool		Vroegschool	
	Peuterspeelzaal Poppeschoentje	Peuterspeelzaal Stekje	basisschool Silvester-Bernadette	openbare basisschool De Straap
	205004659	218374677	05BO C1	10UB C1
A0.1	3	GO	3	GO
A2	GO	GO	GO	GO
A3	GO	GO	GO	GO
A4.1	GO	GO	GO	GO
A5.2	GO	GO	GO	4
A5.3	GO	GO	GO	4
A5.4	GO	GO	GO	4
A5.5	GO	GO	GO	4
B1	4	4	4	4
B2	3	4	4	3
B3	3	3	3	3
B4	4	4	4	4
B5	3	4	4	3
B6	3	4	4	3
B7	3	4	4	3
C1.1	4	4	4	4
C1.2	4	4	4	4
C1.3	3	4	4	3
C1.4	4	3	3	4
C2.1	4	4	4	4
C2.2	4	4	4	4
C2.3	4	4	4	4
C2.4	4	3	4	4
C2.5	4	3	4	4
C3.1	4	4	4	4
C3.2	4	4	4	4
C3.3	4	3	3	4
C3.4	4	3	3	4
C3.5	3	3	3	3
C3.6	4	4	4	4
C3.7	4	3	3	4

	Voorschool		Vroegschool	
	Peuterspeelzaal Poppeschoentje	Peuterspeelzaal Stekje	basisschool Silvester- Bernadette	openbare basisschool De Straap
	205004659	218374677	05BO C1	10UB C1
D1.1	4	4	4	4
D1.2	3	4	4	3
D1.3	3	3	3	3
D1.4	4	4	4	4
D2.1	4	4	4	4
D2.2	4	4	4	4
D2.3	4	4	4	4
E1	4	4	4	4
E2	3	3	3	3
E3	3	3	3	3
E4	4	4	4	4
E5	4	4	4	4
E6	GO	GO	4	4
F1	4	4	4	4
F2	4	4	4	GO
F3	4	4	4	4
F4	4	4	4	4
F5	4	4	4	4
F6	3	3	3	3
F7	4	4	4	4
G1	GO	GO	3	3
G2	GO	GO	3	3
G3	GO	GO	3	3